एवंविधैरहोरात्रैः कालगत्योपलक्षितैः ।
अपक्षितमिवास्यापि परमायुर्वयः शतं ॥ ३२ ॥
यदर्द्धमायुषस्तस्य परार्द्धमभिधीयते ।
पूर्वः परार्द्धो ऽपक्रान्तो ह्यपरो ऽद्य प्रवर्तते ॥ ३३ ॥
पूर्वस्यादौ परार्द्धस्य ब्राह्मो नाम महानभूत् ।
कल्पो यत्राभवद्ब्रह्मा शब्दब्रह्मेति यं विदुः ॥ ३४ ॥
तस्यैव चान्ते कल्पो ऽभूद्यं पाद्ममभिचक्षते ।
यद्धरेर्नाभिसरस आसील्लोकसरोरुहं ॥ ३५ ॥
अयं तु कथितः कल्पो द्वितीयस्यापि भारत ।
वाराह इति विख्यातो यत्रासीत् सूकरो हरिः ॥ ३६ ॥
कालो ऽयं द्विपरार्द्धाख्यो निमेष उपचर्यते ।
अव्याकृतस्यानन्तस्य अनादेर्जगदात्मनः ॥ ३७ ॥
कालो ऽयं परमाण्वादिर्द्विपरार्द्धान्त ईश्वरः ।
नैवेशितुं प्रभुर्भूम्न ईश्वरो धाममानिनां ॥ ३८ ॥
विकारैः सहितो युक्तैर्विशेषादिभिरावृतः ।
अण्डकोषो बहिरयं पञ्चाशत्कोटिविस्तृतः ॥ ३९ ॥
दशोत्तराधिकैर्यत्र प्रविष्टः परमाणुवत् ।
लक्ष्यते ऽन्तर्गताश्चान्ये कोटिशो ह्यण्डराशयः ॥ ४० ॥
तदाकरक्षरं ब्रह्म सर्वकारणकारणं ।
विष्णोर्धाम परं साक्षात् पुरुषस्य महात्मनः ॥ ४१ ॥

इति श्रीभागवते महापुराणे पारमहंस्यां संहितायां वैयासिक्यां तृतीयस्कन्धे विदुरमैत्रेयसंवादे कालस्वरूपकथनं नाम एकादशो ऽध्यायः ॥